

Valtuutettu Ella Myllyn ym. valtuutettujen aloite hallitusta hoitamattomuudesta luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Kaupunginvaltuusto 09.09.2024 § 79

Valtuutettu Ella Mylly jätti seuraavan aloitteen:

Luonnon monimuotoisuus on heikentynyt ja erityisesti rakennetussa ympäristössä luonnon tila on kaventunut ja viherverkostot katkenneet. Luonto hyötyy monesti siitä, että sitä ei hoideta turhan innokkaasti. Suurimmasta osasta luonnonkasveista, eli ”rikkakasveista” ei ole haittaa, vaan niiden kitkemisessä kyse on esteettisestä tottumuksesta. Kun hoitotöitä tehdään harvemmin ja harkiten, saadaan sekä tilaa luonnon monimuotoisuudelle että taloudellisia säästöjä. Tätä kutsutaan hallituksi hoitamattomuudeksi.

Hallittu hoitamattomuus hyödyttää pölyttäjiä ja kasvattaa lajien määrää. Hallitusti hoitamattomat alueet toimivat myös eläimille käytävinä, joita pitkin ne pääsevät liikkumaan laajempien luonnontilaisten alueiden välillä, mikä kasvattaa geenien vaihtoa saman lajin eri alueilla elävien populaatioiden välillä ja siten populaatioiden elinvoimaisuutta. Lisäksi hallittu hoitamattomuus voi auttaa varautumaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, sillä monikerroksellinen kasvillisuus ja puusto suojaavat myrskyiltä ja tulvilta paremmin kuin tasainen nurmikko. Viheralueiden hoidon hyvällä suunnittelulla voi myös lisätä hiilensidontaa sekä kasvien ilmaa ja vesistöjä puhdistavia vaikutuksia.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Rasion kaupunki hyödyntää jatkossa hallitun hoitamattomuuden periaatetta lisätäkseen luonnon monimuotoisuutta ja asukkaidensa hyvinvointia sekä varautuakseen taloudellisesti tuleviin mittaviin investointeihin. Lisäksi esitämme, että hallitun hoitamattomuuden edistäminen lisätään osaksi kaupungin ympäristöohjelman toimenpiteitä, ja että sen toteutumisesta ja kustannusvaikutuksista raportoidaan valtuustolle ympäristöohjelman seurannan yhteydessä.

Rasion vihreä valtuustoryhmä

Ella Mylly	Niko Toivonen
Saila Rintee	Jonna Mero
Mirva Salonen	Pirita Efe
Kimmo Kosonen	Eveliina Tyyskänen
Aleksi Suro	Anneli Kivijärvi

Päätös	Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.
--------	--

Kaupunginhallitus 01.10.2024 § 295

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Eero Vainio
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen infralautakunnan valmisteltavaksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Valmistelijat; kaupungininsinööri Mikko Kunttu ja vihersuunnittelija Markku Tuominen, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Ella Mylly ym. valtuutetut esittävät, että Raision kaupunki hyödyntäisi tulevaisuudessa hallitun hoitamattomuuden periaatetta lisätäkseen luonnon monimuotoisuutta ja asukkaidensa hyvinvointia sekä varautuakseen taloudellisesti tuleviin mittaviin investointeihin. Lisäksi he esittävät, että hallitun hoitamattomuuden edistäminen lisätään osaksi kaupungin ympäristöohjelman toimenpiteitä.

Viheralueiden hallitulla hoitamattomuudella tarkoitetaan suunnitelmallista hoidon vähentämistä viheralueilla luonnon monimuotoisuuden, ekologisten hyötyjen kustannussäästöjen edistämiseksi. Viheralueiden hallitulla hoitamattomuudella on tarkoitus lisätä luonnon monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä. Ekologisesti moni-ilmeiset alueet ovat vastustuskykyisempiä ilmastonmuutoksesta johtuvista häiriöistä (mm. hulevesien hallinta ja eroosio). Luonnonmukaisemmat viheralueet parantavat esim. veden imeytymistä sekä pienentävät kaupunkien lämpösaarekevaikutusta. Lisäksi monipuolinen kasvillisuus tarjoaa suojaa, ravintoa ja pesäpaikkoja useille eläinlajeille. Hallitulla hoitamattomuudella voidaan säästää hoitoon käytettäviä resursseja tai ohjata niitä muihin työtehtäviin.

Hallitun hoidon haasteena ovat esteettiset odotukset ja asenteet. Osa asukkaista kokee hoitamattomat alueet epäsiisteiksi. Epäsiisteys realisoituu todennäköisesti palautemäärän nousuna. Suorina haittoina voidaan mainita allergiat ja punkit. Hallittu hoitamattomuus voi lisätä allergiaoireita ja punkkien määrää. Lisäksi hallittu hoitamattomuus voi edistää haitallisten lajien leviämistä. Hallittu hoitamattomuus voi toisaalta vapauttaa resursseja mutta myös samanaikaisesti sitoa niitä. Hallitun hoitamattomuuden osalta toimenpiteiden tulee olla suunniteltuja, rajattuja ja hallittuja. Työtapojen muutoksista ja toimenpiteistä tulee tiedottaa kunnan asukkaita sekä työn suorittajia. Tietoisuuden lisäämisellä luonnon merkityksestä kaupunkiympäristössä sekä asukkaita osallistamalla on mahdollista saada hyväksyntä uusille toimintatavoille.

Hallittua hoitamattomuutta voidaan edistää Raisiossa seuraavilla konkreettisilla toimenpiteillä:

- Haitallisten vieraslajien torjunnalla edistetään kotoperäisten lajien menestymistä
- Hallitulla hoitamattomuudella ja monilajisella ja monikerroksellisella kasvillisuudella varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.
- Nurmialueiden hoidossa vähennetään leikkuukertoja ja jätetään kukkivia kasvisaarekkeita leikkaamatta
- Nurmikoiden lajirikkautta lisätään kylvämällä sinne kotimaisia luonnonkasveja
- Puistojen reuna-alueita voidaan niityttää, jolloin alueilla tehdään ainoastaan yksi niitto kasvukauden päätyttyä
- Syksyllä lehtien murskaaminen keräämisen sijaan vapauttaa ravinteita nurmikolle ja maaperään, osan lehdistä voi hyödyntää katteena kasvillisuudelle
- Osa metsistä tulisi jättää kokonaan koskemattomiksi

-Laajempien metsäalueiden lisäksi asuinalueiden keskellä sijaitsevat metsiköt tulisi jättää mahdollisimman vähälle hoidolle ja poistaa ainoastaan riskipuut kulkuväylien ja tonttien rajojen tuntumasta
-Kaadettava puusto jätetään maastoon luonnon monimuotoisuutta lisäämään

Laajempien talousmetsien hoito on ollut pienimuotoista jo pidemmän ajan (rahoitus). Taajamametsien hoidossa on keskitytty turvallisuuteen. Myös siisteys on ollut taajamametsien hoidon keskiössä. Raisiossa on lukuisia kohteita sekä puistoissa että liikenneviheralueilla, joissa on käytetty luonnonkasveja ja alueet ovat ainakin osittain ylläpidetty hallitulla hoitamattomuudella. Puistokohteina voidaan mainita Keskuspuiston keto, Kreetankallion kallion ympäristö vanhan kauppaoppilaitoksen takana, Lampuodinpuiston metsäinen osuus Raatimiehenkadun ja Venheenkadun välissä ja Ystävyydenpuiston veteraanisaareke kaupungintalon edustalla. Liikenneviheralueiden osalta mainitaan Pyhän Martin puistikon kallio-osuus hautausmaan vieressä, Kerttulantien kaksi kiertoliittymää, Vuorenpään kiertoliittymä ja Maksan kiertoliittymä.

Ympäristöohjelmassa on huomioitu hallittu hoitamattomuus LUMO-toimenpiteissä. Keinovalikoimasta nousee esiin metsien hoito ja hoitamattomuus sekä omaehtoinen suojele. LUMO-toimenpiteissä on konkreettisia luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimia kuten niityiksi ja uuselinympäristöiksi soveltuvien kohteiden selvittäminen ja perustaminen luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi. Vieraslajien torjuntaa jatketaan yhteistyössä asukkaiden kanssa. Hulevesiohjelman kautta vaikutetaan valumavesien hallinnan luontopohjaisiin ratkaisuihin. Toimenpiteiden toteutumista on seurattu ympäristöohjelman kautta.

Raisio on pinta-alaltaan pieni ja kaupunkirakenteessa on paljon puistoalueita, joista osa on rakennettua ympäristöä ja osa lähes luonnontilaista. Nykyisillä puistoalueilla voidaan lisätä hallittua hoitamattomuutta. Tärkeää olisikin pyrkiä säilyttämään nykyiset viheralueet paineen kasvaessa taajamarakenteen tiivistymisen ympärillä. Nykyisiä viheralueita voidaan kehittää hallitun hoitamattomuuden keinoin ja osa hallitun hoitamattomuuden keinoista on jo sisältynyt Raision viherhoidon käytäntöihin. Hallittu hoitamattomuus on ehkä jäänyt osittain piiloon ympäristöohjelman keinovalikoimassa yksilöidympien tavoitteiden taakse. Tulevaisuudessa tulisi myös keskittyä parempaan viestintään ja raportointiin asian osalta.

Esittelijä Tekninen johtaja Timo Oja

Päätösehdotus Infralautakunta antaa valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Päätös Puheenjohtaja Tuija Aso esitti Jasmin Nisusen kannattamana, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun.

Infralautakunta päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Valmistelija: kaupungininsinööri Mikko Kunttu, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ympäristöohjelman 1.6.2026.
Ympäristöohjelmassa on esitetty toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja luonnon sopeutumiseksi (toimenpiteet 62–87).
Toimenpiteet jakautuvat kuuden eri tavoitteen alle.

Tavoite: Kaupunki lisää eri tasoisten suojelualueiden ja säilytettävien alueiden määrää

Toimenpiteet:

62. Kaupunki tulee esittämään Järviiniityn lehdon suojelualueetta kattamaan viitasammakonesiintymisalueen (liite: Ehdotetut luonnonsuojelualueet). Viitasammakko on rauhoitettu direktiivilaji.
63. Kaupunki tulee esittämään suojelualueetta vesitornin takana sijaitsevalle metsäalueelle, jonka suojeluarvot on tunnistettu metsäohjelmassa (liite: Ehdotetut luonnonsuojelualueet).
64. Kaupunki selvittää mahdollisuudet Somersojan puronvarsilehdon, Nuorikkalan kalliokedon ja Järämäen alueen suojeluun, sekä Yli-isotalon luonnonsuojelualueen laajentamiseen.
65. Hulevesiohjelman valmistelussa tuotettuja luontoselvityksiä ja yleiskaavoitusta varten teetettäviä selvityksiä hyödynnetään uusien eri tasoilla suojeltavien kohteiden tunnistamiseksi.
66. Kaupungin metsissä suoritettavia hoitotoimia tarkastellaan saatavien tulojen näkökulmasta. Kannattamattomat hoitotoimet lopetetaan vanhan luonnontilaisen metsäalan lisäämiseksi.
67. Kaupungin metsiä hoidetaan FSC-sertifikaatin vaatimusten mukaan painottaen jatkuvan kasvatuksen menetelmiä.

Tavoite: Kaupungin hoidettujen viheralueiden suunnitelmallinen hoito ja lisääminen.

Toimenpiteet:

68. Kehitetään kaupunkivihreän määrälle vaatimukset, joiden toteutumista ohjataan kaavoituksella ja tontinluovutusehdoilla.
69. Viheralueille laaditaan hoito-ohjeet, joissa määritellään toimenpiteet alueiden monimuotoisuuden lisäämiseksi.
70. Uudistuvan keskustan alueelle suunnitellaan viilentäviä ja viihtyisyyttä lisääviä viherrakenteita.

Tavoite: Luonnon monimuotoisuuden tukemisen ja ennakoivien sopeutumistoimien rahoituksen varmistaminen ja sopeutumistoimien seurantatyökalun käyttö.

Toimenpiteet:

77. Talousarviossa huomioidaan ilmastonmuutoksen ennakoiva sopeutuminen sekä luonnon monimuotoisuutta tukevat toimet.
78. Kaupunki ottaa käyttöön Askeleet ilmastonmuutokseen varautumiseen -hankkeessa toteutetun Kuntien sopeutumistoimien seurantatyökalun. Seurantatyökaluun kirjataan ajantasaiset tiedot kaksi kertaa vuodessa ja toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle vuosittain.

Tavoite: Raisio varautuu sään ääri-ilmiöiden lisääntymiseen.

Toimenpiteet:

79. Liikenneväylien kuivumista tehostetaan parantamalla hulevesien ohjausta.
80. Kaavoituksessa varataan riittävä mitoitus istutettaville alueille, jotta hellejaksojen aikana viilentävää varjopuustoa saadaan sijoitettua mahdollisimman tasaisesti.
81. Kaupunkivihreän ilmastokestävyyttä vahvistetaan monipuolisella lajistolla.
82. Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyviin sateisiin sopeudutaan toteuttamalla kaupungin hulevesiohjelmaa suunnitelmallisesti. Valumavesien hallinta toteutetaan luonnonmukaisina ratkaisuin ja uomat pidetään mahdollisuuksien mukaan avoimina.
83. Kaupunki edistää alueellisen yhteistyön käynnistämistä Raisionjoen sivuhaarojen tarkemman valuma-alue selvityksen laatimiseksi.

Tavoite: Kaupungin maankäytössä ja rakennushankkeissa ennakoitua ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Toimenpiteet:

84. Yleiskaavan päivityksessä ja alueidenkäytön ohjauksessa huomioidaan hulevesiohjelmassa esitetyt tulvareitit.
85. Rakennushankkeiden tarjouspyyntövaiheessa asetetaan vaatimuksia rakennuksen ilmastokestävyysvaikutuksille, kuten materiaaleille ja räystäiden mitoitukselle.
86. Piha-alueiden suunnittelussa varmistetaan tonttien riittävät kallistukset, ja pyritään lisäämään vettä läpäisevän pinta-alan ja varjoisien ja vihreiden pintojen määrää.
87. Kaupungin luonnonmonimuotoisuutta tukevien toimien ja ilmastonmuutokseen sopeutumisensuunnittelussa huomioidaan erityisesti kaupungin alueella tunnistetut kehityskohteet, jotka on esitetty liitekartassa (Liitteenä kartta: Raisiossa tunnistettuja luonnonmonimuotoisuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kehittämiskohteita.)

Esittelijä

Tekninen johtaja Timo Oja

Päätösehdotus

Infralautakunta antaa valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.